dr hab. Anna Just, prof. ucz.
Uniwersytet Warszawski
Wydział Neofilologii
ul. Dobra 55
00-312 Warszawa
a.just@uw.edu.pl

Warszawa, 3 sierpnia 2026

RECENZJA

rozprawy doktorskiej **mgr Anny Cetnarowskiej**
pt. **Interferencja językowa w nauce języka angielskiego przez polskich studentów. Analiza błędów leksykalnych i morfosyntaktycznych**,
napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Marioli Wierzbickiej

PRZEDMIOT OCENY

Przedłożona do oceny rozprawa doktorska mgr Anny Cetnarowskiej pt. *Interferencja językowa w nauce języka angielskiego przez polskich studentów. Analiza błędów leksykalnych i morfosyntaktycznych*, napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Marioli Wierzbickiej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Rzeszowskiego, liczy 234 strony. Zgodnie ze spisem treści rozprawa obejmuje wstęp (s. 5–11), sześć rozdziałów (s. 12–208), podsumowanie i wnioski (s. 209–211), bibliografię (s. 212–225), spis tabel i wykresów (s. 226–227), aneks zawierający kwestionariusz badawczy (s. 228–232) oraz anglojęzyczne streszczenie (s. 233–234). Objętość zasadniczego tekstu rozprawy, stanowiącego przedmiot oceny merytorycznej, wynosi 207 stron. Układ pracy jest przejrzysty i spójny oraz podporządkowany logice wywodu – od przedstawienia podstaw teoretycznych i metodologicznych, poprzez analizę materiału empirycznego, aż do sformułowania wniosków i rekomendacji glottodydaktycznych.

Problematyka podjęta przez Doktorantkę wpisuje się w nurt badań nad akwizycją języków obcych i glottodydaktyką. Interferencja międzyjęzykowa należy do zagadnień od wielu lat obecnych w refleksji językoznawczej i nadal pozostaje przedmiotem zainteresowania badaczy, przede wszystkim ze względu na złożoność mechanizmów oddziaływania języka ojczystego na proces przyswajania języka obcego oraz znaczenie tego oddziaływania dla rozwoju kompetencji językowej. W recenzowanej rozprawie Doktorantka analizuje zjawisko interferencji międzyjęzykowej z perspektywy błędów leksykalnych i morfosyntaktycznych popełnianych przez studentki i studentów uczących się języka angielskiego, dla których język polski jest językiem ojczystym, a uzyskane wyniki stały się podstawą do sformułowania rekomendacji glottodydaktycznych.

Zasadniczym celem rozprawy jest – zgodnie z zapowiedzią na stronach 8 i 92–93 rozprawy – identyfikacja i interpretacja błędów interferencyjnych występujących w pisemnych wypowiedziach studentów, określenie ich typów oraz częstotliwości występowania, ponadto zbadanie związku pomiędzy występowaniem tych błędów a wybranymi czynnikami indywidualnymi i dydaktycznymi oraz identyfikacja potencjalnych przyczyn powstawania

błędów interferencyjnych. Cel ten został jasno sformułowany, a jego realizacja pozostaje konsekwentna na wszystkich etapach wywodu.
Już w tym miejscu można stwierdzić, że Doktorantka podjęła problem badawczy istotny zarówno z poznawczego, jak i praktycznego punktu widzenia. Lektura rozprawy pozwala stwierdzić, że jest to praca przemyślana, oparta na obszernym materiale empirycznym i konsekwentnie realizująca przyjęte cele badawcze, choć niepozbawiona kwestii wymagających krytycznego omówienia, do których odniosę się w dalszej części niniejszej recenzji.

CHARAKTERYSTYKA ROZPRAWY I OCENA JEJ KONSTRUKCJI

Recenzowana rozprawa ma przejrzystą i logiczną konstrukcję. Kolejność poszczególnych części odpowiada przyjętym celom badawczym (głównemu i szczegółowym) i odzwierciedla kolejne etapy postępowania badawczego – od przedstawienia podstaw teoretycznych (rozdziały 1–2) i metodologicznych (rozdział 3), poprzez prezentację wyników badań własnych (rozdziały 4–5), po omówienie implikacji dydaktycznych (rozdział 6) oraz sformułowanie wniosków (Podsumowanie i wnioski). Zachowane zostały właściwe proporcje pomiędzy częścią teoretyczną, metodologiczną i empiryczną, dzięki czemu wywód pozostaje spójny i konsekwentny.
Struktura rozprawy została konsekwentnie podporządkowana przyjętym założeniom badawczym. Rozważania teoretyczne stanowią punkt wyjścia dla części metodologicznej, a zaprojektowane badania własne pozostają w ścisłym związku z postawionymi pytaniami badawczymi i hipotezami. Przyjęta kompozycja rozprawy sprzyja realizacji zamierzonego celu badawczego i zapewnia logiczną ciągłość wywodu, co zasługuje na pozytywną ocenę.
Istotnym elementem rozprawy są liczne tabele i wykresy, opracowane przez Doktorantkę zarówno na podstawie analizy literatury przedmiotu, jak i wyników badań własnych. Nie pełnią one wyłącznie funkcji ilustracyjnej, lecz porządkują materiał badawczy i wyniki analiz, ułatwiając interpretację wyników badań i zwiększając przejrzystość wywodu.

OCENA CZĘŚCI TEORETYCZNEJ ROZPRAWY (ROZDZIAŁY 1–2)

Część teoretyczna rozprawy (s. 12–91) stanowi spójne wprowadzenie do problematyki badawczej i tworzy właściwe podstawy dla przeprowadzonych analiz empirycznych. Doktorantka porządkuje podstawowe pojęcia oraz przedstawia najważniejsze koncepcje dotyczące interferencji językowej, analizy kontrastywnej, analizy błędów oraz interjęzyka, odwołując się zarówno do klasycznych opracowań z zakresu językoznawstwa i glottodydaktyki, jak i do nowszych publikacji poświęconych problematyce wpływu międzyjęzykowego. Pozytywnie należy ocenić ujednolicenie terminologii już na początku rozdziału pierwszego, które zapewnia konsekwencję pojęciową dalszych rozważań, tym bardziej że obejmuje ono terminy kluczowe dla realizowanego zadania badawczego, mianowicie: *interferencja*, *transfer*, *język ojczysty/język pierwszy/L1*, *język obcy/język docelowy/L2*, *uczenie się/SLA* (s. 12–19).
Dobór literatury przedmiotu jest szeroki i obejmuje zarówno dorobek badaczy zagranicznych, m.in. U. Weinreicha, S. P. Cordera, T. Odlina, L. Selinkera, R. Ellisa i H. Ringboma, jak również polskich językoznawców oraz glottodydaktyków, w szczególności J. Arabskiego, H. Komorowskiej, F. Gruczy i J. Zyberta. Doktorantka przedstawia ewolucję badań nad

interferencją językową, uwzględniając również współczesne tendencje badawcze oraz uzasadnia przyjęcie terminu *interferencja* jako podstawowego pojęcia rozprawy, odróżniając go od szerszego pojęcia *wpływu międzyjęzykowego* (*cross-linguistic influence*) (s. 18–19), które w nowszych publikacjach obcojęzycznych stopniowo wypiera termin *interferencji*, zaś w polskim dyskursie językoznawczym występuje głównie w kontekście dwu- i wielojęzyczności (s. 18). Na pozytywną ocenę zasługuje również fakt, że Doktorantka nie ogranicza się do referowania stanowisk obecnych w literaturze przedmiotu, lecz w pojedynczych przypadkach podejmuje z nimi merytoryczną dyskusję i uzasadnia własne decyzje klasyfikacyjne. Przykładem takiego samodzielnego stanowiska jest polemika z klasyfikacją zaproponowaną przez Weinreicha dotyczącą kwalifikacji jednego z typów błędów (przypis 9, s. 23). Niezależnie od oceny przedstawionej argumentacji, świadczy to o samodzielnym i krytycznym podejściu Doktorantki do omawianych koncepcji teoretycznych.

Rozdział drugi pozostaje logiczną kontynuacją rozważań teoretycznych. Zaprezentowana klasyfikacja błędów językowych oraz charakterystyka interferencyjnych błędów leksykalnych i morfosyntaktycznych tworzą uporządkowane ramy pojęciowe dla analiz przeprowadzonych w części empirycznej. Docenić należy również syntetyczne przedstawienie dotychczasowego stanu badań nad błędami interferencyjnymi popełnianymi przez Polaków uczących się języka angielskiego (s. 85–90), uzupełnione czytelnym zestawieniem wyników wcześniejszych badań. Pozwala ono osadzić badania własne Doktorantki w szerszym kontekście naukowym oraz wskazuje miejsce podejmowanej problematyki w dotychczasowym dorobku badawczym.

Nie w pełni przekonuje natomiast stopień syntetycznego opracowania omawianych zagadnień. W obu rozdziałach dominuje referowanie kolejnych stanowisk badawczych, natomiast w większym zakresie można byłoby oczekiwać ich wzajemnego zestawienia oraz wyraźniejszego wskazania przesłanek, które zadecydowały o wyborze określonych rozwiązań teoretycznych przyjętych w części empirycznej. Dotyczy to przede wszystkim wykorzystania analizy kontrastywnej oraz przyjętej klasyfikacji błędów językowych, których powiązanie z koncepcją badań mogłoby zostać szerzej uzasadnione. Również sposób objaśnienia niektórych pojęć wykraczających poza podstawowy aparat terminologiczny językoznawstwa nie zawsze jest wystarczający. Dotyczy to m.in. zjawiska irradiacji (s. 22), którego charakterystyka ma charakter bardzo skrótowy i mogłaby zostać uzupełniona o pełniejsze wyjaśnienie samego mechanizmu oraz przykład ilustrujący jego znaczenie dla procesu interferencji językowej.

Pewne wątpliwości budzi również sposób uzasadnienia istnienia luki badawczej (s. 89–90). Przedstawiony przegląd literatury oraz zestawienie wcześniejszych badań stanowią wartościowy punkt wyjścia dla własnych analiz, jednak argumentacja prowadząca do sformułowania wniosku o istnieniu luki badawczej mogłaby zostać pogłębiona. Samo wskazanie stosunkowo niewielkiej liczby badań empirycznych nie stanowi jeszcze wystarczającej przesłanki do wykazania luki badawczej; bardziej przekonujące byłoby precyzyjne określenie, jakie aspekty zjawiska interferencji pozostają dotychczas niewystarczająco rozpoznane. Na marginesie tych uwag warto również zauważyć, że sposób przejścia od klasycznych ujęć interferencji do współczesnych koncepcji wielojęzyczności pozostawia pewien niedosyt. W rozdziale poświęconym współczesnemu podejściu do interferencji (s. 49–50) większego wyeksponowania wymagałaby rola pojęcia *cross-linguistic influence*, które zostało wcześniej trafnie przedstawione jako szersze od klasycznie rozumianej

interferencji (s. 18–19). Wyraźniejsze zaakcentowanie tej zmiany terminologicznej i koncepcyjnej dodatkowo uporządkowałoby tok wywodu.
Przedstawione uwagi nie podważają jednak poprawności merytorycznej zaprezentowanych rozważań teoretycznych, opartych na bogatej literaturze przedmiotu i stanowiących odpowiednie zaplecze dla przeprowadzonych badań własnych.

OCENA METODOLOGII BADAŃ (ROZDZIAŁ 3)
Rozdział trzeci (s. 92–115), poświęcony metodologii badań, został opracowany w sposób przejrzysty i uporządkowany. Doktorantka przedstawia kolejno charakterystykę grupy badawczej, zastosowane metody i narzędzia badawcze, procedurę badawczą, cele, pytania i hipotezy badawcze oraz wskazuje ograniczenia przeprowadzonego badania. Taki układ odpowiada przyjętemu modelowi postępowania badawczego i pozwala prześledzić kolejne etapy realizacji projektu empirycznego.
Warto w tym miejscu podkreślić dobór strategii badawczej. Doktorantka świadomie zdecydowała się na zastosowanie podejścia mieszanego, łączącego analizę ilościową i jakościową, uzasadniając, że pozwala ono zarówno określić częstotliwość występowania poszczególnych typów błędów interferencyjnych, jak i wskazać możliwe mechanizmy ich powstawania (s. 92–93). Takie rozwiązanie należy uznać za adekwatne do charakteru badanego zjawiska, którego pełny opis wymaga zarówno ujęcia ilościowego, jak i jakościowego. Pozytywnie należy również ocenić wykorzystanie autorskiego kwestionariusza badawczego oraz dobór materiału badawczego, obejmującego autentyczne wypowiedzi pisemne studentów, co zwiększa wiarygodność i wartość poznawczą uzyskanych wyników.
Przekonująco przedstawiono również charakterystykę grupy badawczej obejmującej 173 osoby – studentki i studentów pierwszego roku, studiujących na różnych kierunkach w Akademii Nauk Stosowanych w Nowym Sączu i uczących się języka angielskiego w ramach lektoratu języka obcego w wymiarze 90 minut tygodniowo. Doktorantka uwzględniła zarówno deklarowany poziom kompetencji językowej respondentów, jak i bardziej obiektywny wskaźnik w postaci wyników egzaminu maturalnego z języka angielskiego, a ponadto szereg dodatkowych zmiennych (np. typ ukończonej szkoły ponadpodstawowej, czas poświęcany na naukę języka angielskiego poza uczelnią, wykorzystanie języka angielskiego poza środowiskiem akademickim), mogących mieć znaczenie dla interpretacji uzyskanych wyników. Pozwala to lepiej scharakteryzować badaną populację i zwiększa przejrzystość późniejszych analiz. Zaskakujący pozostaje natomiast fakt, że informacja o poziomie zaawansowania lektoratu języka angielskiego, w którym uczestniczyły osoby badane, pojawia się dopiero w dalszej części rozprawy (s. 174), a nie w charakterystyce grupy badawczej. Jej uwzględnienie już na etapie opisu próby badawczej stanowiłoby istotne uzupełnienie charakterystyki uczestników oraz ułatwiłoby interpretację uzyskanych wyników.
Cele badawcze, pytania badawcze oraz hipotezy zostały sformułowane jasno i pozostają ze sobą logicznie powiązane. Zachowana została zgodność pomiędzy problemem badawczym, zakresem analiz oraz sposobem prezentacji wyników w kolejnych rozdziałach rozprawy. Na pozytywną ocenę zasługuje również świadome wskazanie ograniczeń przeprowadzonego badania, zwłaszcza podkreślenie opisowego charakteru analiz oraz rezygnacja z formułowania uogólnień wykraczających poza badaną próbę. Dowodzi to ostrożności interpretacyjnej oraz świadomości metodologicznej Doktorantki.

Pewne wątpliwości budzi natomiast sposób przedstawienia procedury kwalifikowania analizowanych błędów do kategorii błędów interferencyjnych. Doktorantka szczegółowo omawia przyjętą klasyfikację błędów oraz opisuje przebieg badania (s. 101–108), jednak można byłoby oczekiwać wyraźniejszego przedstawienia kryteriów pozwalających odróżnić błędy rzeczywiście wynikające z wpływu języka ojczystego od błędów o charakterze wewnątrzjęzykowym oraz innych typów błędów występujących w procesie przyswajania języka obcego. W kontekście badań nad interferencją zagadnienie to ma znaczenie zasadnicze, ponieważ przypisanie określonego błędu do kategorii interferencji stanowi podstawę całej dalszej analizy ilościowej i jakościowej. Szersze omówienie zastosowanych kryteriów identyfikacji zwiększyłoby przejrzystość procedury badawczej oraz ułatwiłoby ocenę powtarzalności uzyskanych wyników.
Sformułowana uwaga nie podważa jednak poprawności przyjętej koncepcji metodologicznej. Rozdział trzeci potwierdza, że Doktorantka potrafi zaprojektować i konsekwentnie przeprowadzić badanie empiryczne, właściwie dobierając metody do postawionych celów badawczych oraz zachowując świadomość ograniczeń zastosowanej procedury.

OCENA CZĘŚCI EMPIRYCZNEJ ROZPRAWY (ROZDZIAŁY 4–5)

Największą wartość naukową recenzowanej rozprawy stanowi część empiryczna obejmująca rozdziały czwarty i piąty (s. 116–192). Doktorantka przedstawia w nich wyniki własnych badań nad interferencyjnymi błędami leksykalnymi i morfosyntaktycznymi popełnionymi przez uczestników badania oraz analizuje zależności między występowaniem tych błędów a wybranymi czynnikami indywidualnymi i dydaktycznymi. Oba rozdziały tworzą spójną całość, a przyjęty sposób prezentacji wyników pozostaje konsekwentny i podporządkowany wcześniej sformułowanym celom oraz pytaniom badawczym.
Warto podkreślić sposób opracowania materiału empirycznego. Doktorantka nie ogranicza się do przedstawienia danych ilościowych, lecz przeprowadza również pogłębioną analizę jakościową, ilustrując poszczególne typy błędów licznymi przykładami zaczerpniętymi z materiału badawczego oraz podejmując próbę ich interpretacji w świetle teorii interjęzyka i interferencji międzyjęzykowej. Świadczy to o umiejętności samodzielnej analizy materiału językowego oraz właściwego wykorzystania przyjętych podstaw teoretycznych.
Na uwagę zasługuje również przejrzysta klasyfikacja analizowanych błędów. Konsekwentny podział na interferencyjne błędy leksykalne i morfosyntaktyczne oraz ich dalsza systematyzacja sprawiają, że wywód jest uporządkowany i łatwy do śledzenia. Każda z wyróżnionych kategorii została zilustrowana trafnie dobranymi przykładami pochodzącymi z materiału badawczego, opatrzonymi komentarzem językoznawczym. Dzięki temu przedstawiona klasyfikacja nie pozostaje jedynie konstrukcją teoretyczną, lecz znajduje konsekwentne potwierdzenie w analizowanym materiale empirycznym, a czytelnik może prześledzić tok rozumowania Doktorantki oraz sposób interpretacji analizowanych zjawisk językowych. Wartością dodaną są ponadto tabele i wykresy, które z jednej strony porządkują zgromadzony materiał badawczy, z drugiej zaś ułatwiają interpretację uzyskanych wyników.
Istotnym walorem rozdziału piątego jest rozszerzenie analiz o próbę określenia związku pomiędzy częstotliwością występowania błędów interferencyjnych a poziomem kompetencji językowej badanych, ich świadomością zjawiska interferencji oraz sposobem udzielania informacji zwrotnej przez nauczycieli. Dzięki temu rozprawa wykracza poza sam opis błędów

językowych i podejmuje próbę wskazania czynników mogących wpływać na proces uczenia się języka obcego. Szczególnie interesujące są analizy dotyczące sposobów poprawiania błędów przez nauczycieli oraz wykorzystanie odpowiedzi otwartych studentów, które wzbogacają interpretację wyników o perspektywę samych uczestników badania.
Docenić należy ostrożność Doktorantki podczas formułowania końcowych wniosków. W zakończeniu rozprawy wyraźnie podkreśla ona opisowy charakter przeprowadzonych analiz oraz zachowuje świadomość ograniczeń wynikających z przyjętej procedury badawczej, unikając nadmiernych uogólnień odnoszących się do całej populacji osób uczących się języka angielskiego. Jednak w kilku fragmentach interpretacji wyników przedstawionych w rozdziale piątym można odnieść wrażenie, że użyte sformułowania („wpływa", „prowadzi do", „przekłada się") sugerują zależności przyczynowe. Tymczasem zastosowana metodologia pozwala przede wszystkim opisywać współwystępowanie zjawisk i obserwowane tendencje. W konsekwencji również język opisu tych zależności powinien konsekwentnie zachowywać taki właśnie, nieprzyczynowy charakter.
Pewien niedosyt pozostawia też stopień wykorzystania potencjału interpretacyjnego wyników dotyczących sposobów udzielania informacji zwrotnej przez nauczycieli. Uzyskane wyniki wskazują na interesujące zależności o istotnym znaczeniu glottodydaktycznym, jednak mogłyby zostać szerzej odniesione do współczesnych badań dotyczących informacji zwrotnej, motywacji oraz wspierania procesu uczenia się języka obcego.
Przedstawione uwagi nie zmieniają wysokiej oceny części empirycznej rozprawy, która stanowi jej najmocniejszy element i świadczy o umiejętności samodzielnego prowadzenia badań, krytycznej analizy materiału empirycznego oraz formułowania wniosków znajdujących oparcie w zgromadzonych danych.

OCENA IMPLIKACJI DYDAKTYCZNYCH I ZAKOŃCZENIA (ROZDZIAŁ 6 I WNIOSKI)

Rozdział szósty (s. 193–208) stanowi logiczne dopełnienie przeprowadzonych badań empirycznych. Doktorantka podejmuje próbę przełożenia uzyskanych wyników na praktykę glottodydaktyczną, formułując rekomendacje dotyczące nauczania języka angielskiego oraz sposobów ograniczania interferencji międzyjęzykowej. Należy pozytywnie ocenić fakt, że proponowane rozwiązania pozostają w wyraźnym związku z wcześniej przeprowadzonymi analizami i odpowiadają problemom zidentyfikowanym w materiale badawczym.
Na uwagę zasługuje szerokie spojrzenie na proces nauczania języka obcego. Doktorantka nie ogranicza się do wskazania konkretnych sposobów eliminowania błędów interferencyjnych, lecz odwołuje się również do współczesnych koncepcji glottodydaktycznych, takich jak translanguaging czy neurodydaktyka, ukazując ich możliwe zastosowanie w praktyce dydaktycznej. Dzięki temu rekomendacje nie mają wyłącznie charakteru instruktażowego, ale zostały osadzone w szerszym kontekście aktualnych badań nad nauczaniem języków obcych.
Na uwagę zasługuje również dyskusja dotycząca miejsca języka ojczystego w procesie nauczania języka obcego. Doktorantka przedstawia współczesne stanowiska glottodydaktyczne odchodzące od postulatu całkowitej eliminacji języka pierwszego z procesu dydaktycznego i wskazuje możliwości jego świadomego oraz funkcjonalnego wykorzystania w rozwijaniu kompetencji językowej uczących się. Rozważania te zostały przedstawione w sposób wyważony i dobrze wpisują się w aktualną debatę dotyczącą translanguagingu oraz

wielojęzyczności, stanowiąc wartościowe uzupełnienie praktycznych rekomendacji sformułowanych w zakończeniu rozprawy.
Wartościowe są ponadto propozycje dotyczące sposobów udzielania informacji zwrotnej oraz rozwijania świadomości językowej uczących się. Stanowią one naturalną konsekwencję wyników uzyskanych w części empirycznej i wskazują na praktyczne możliwości wykorzystania przeprowadzonych badań w procesie dydaktycznym.
Pewien niedosyt pozostawia natomiast stopień powiązania niektórych rekomendacji z wynikami badań własnych. Część przedstawionych propozycji ma charakter bardziej ogólnych zaleceń dydaktycznych, znajdujących uzasadnienie przede wszystkim w literaturze przedmiotu. Silniejsze wyeksponowanie tych rekomendacji, które wynikają bezpośrednio z przeprowadzonych analiz empirycznych, dodatkowo wzmocniłoby spójność całej rozprawy.
Podsumowanie i wnioski (s. 209–211) właściwie syntetyzują najważniejsze rezultaty przeprowadzonych badań. Doktorantka odnosi się do postawionych celów i hipotez badawczych oraz wskazuje kierunki dalszych badań, zachowując świadomość ograniczeń własnego projektu badawczego. Dzięki temu zakończenie nie stanowi jedynie streszczenia wcześniejszych rozdziałów, lecz zamyka wywód w sposób logiczny i spójny.

UWAGI KRYTYCZNE

Pomimo wysokiej oceny rozprawy warto wskazać kilka kwestii, które mogłyby zostać dopracowane i których uzupełnienie dodatkowo wzmocniłoby wartość naukową opracowania.
Po pierwsze, w części teoretycznej w większym stopniu można byłoby oczekiwać syntetycznego zestawienia omawianych koncepcji oraz wyraźniejszego uzasadnienia wyboru rozwiązań teoretycznych przyjętych w części empirycznej. Dotyczy to zwłaszcza wykorzystania analizy kontrastywnej, klasyfikacji błędów językowych oraz sposobu wykazania luki badawczej.
Po drugie, pewne pojęcia wykraczające poza podstawowy aparat terminologiczny językoznawstwa wymagają bardziej przystępnego objaśnienia. Dotyczy to przede wszystkim zjawiska irradiacji, którego charakterystyka mogłaby zostać uzupełniona o krótkie wyjaśnienie mechanizmu oraz przykład ilustrujący jego znaczenie dla procesu interferencji językowej.
Po trzecie, pewne wątpliwości natury klasyfikacyjnej budzi zaliczenie błędów w zapisie fonemów do kategorii błędów leksykalnych. Doktorantka konsekwentnie opiera się w tym zakresie na typologii Zyberta (1999), jednak jednocześnie w innych miejscach rozprawy wykazuje gotowość do krytycznej dyskusji z przyjmowanymi klasyfikacjami, czego przykładem jest wspomniana już powyżej polemika z propozycją Weinreicha dotycząca kwalifikacji dostosowania wymowy obcego słowa do zasad fonetycznych języka obcego jako błąd interferencji leksykalnej (s. 23) oraz zakwestionowanie kwalifikowania w ujęciu Zyberta błędów użycia przedimków do kategorii błędów leksykalnych (s. 72 i 77–78). Sama charakterystyka błędów w zapisie fonemów wskazuje natomiast, że dotyczą one przede wszystkim relacji pomiędzy systemem fonologicznym i ortograficznym języka ojczystego oraz języka obcego, co rodzi pytanie, czy nie wykazują one silniejszego związku z kompetencją fonologiczną lub ortograficzną niż z kompetencją leksykalną. Nie jest to zarzut dotyczący przyjętej klasyfikacji, lecz wskazanie, że decyzja o pozostaniu przy typologii Zyberta mogłaby zostać szerzej uzasadniona.

Po czwarte, w części empirycznej oraz w rozdziale poświęconym implikacjom dydaktycznym miejscami dostrzegalna jest tendencja do formułowania wniosków o charakterze bardziej ogólnym, niż pozwala na to zastosowana metodologia badań. Dotyczy to zarówno interpretacji niektórych zależności pomiędzy analizowanymi zmiennymi, jak i części rekomendacji dydaktycznych, które mogłyby zostać silniej powiązane z wynikami badań własnych.
Przedstawione uwagi mają charakter dyskusyjny i odnoszą się przede wszystkim do sposobu prezentacji oraz uzasadnienia wybranych rozwiązań teoretycznych i metodologicznych. Nie podważają one wartości poznawczej rozprawy ani poprawności przeprowadzonych badań, lecz wskazują kierunki, których rozwinięcie mogłoby dodatkowo wzmocnić walory naukowe pracy.
Na zakończenie wypada odnieść się również do strony językowej i redakcyjnej rozprawy. Praca została napisana poprawnym językiem naukowym i spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim w zakresie poprawności językowej i strony redakcyjnej. W tekście występują jednak nieliczne usterki redakcyjne i językowe, które przed ewentualną publikacją warto usunąć. Dotyczą one głównie niekonsekwentnego stosowania znaków interpunkcyjnych o funkcji typograficznej, zwłaszcza dywizu i półpauzy, co wpływa na jednolitość zapisu. W kilku miejscach pojawiają się również drobne uchybienia składniowe, najprawdopodobniej będące efektem redagowania i przekształcania zdań na kolejnych etapach pracy nad tekstem. Nie utrudniają one odbioru rozprawy, jednak w publikacji naukowej warto byłoby je wyeliminować w ramach końcowej redakcji językowej.

OCENA WARTOŚCI NAUKOWEJ ROZPRAWY

Pomimo wskazanych wyżej uwag krytycznych, całościowa ocena wartości naukowej rozprawy pozostaje jednoznacznie pozytywna. O wartości recenzowanej rozprawy decyduje przede wszystkim umiejętne powiązanie przeprowadzonych badań empirycznych z rozważaniami teoretycznymi oraz sformułowanymi implikacjami glottodydaktycznymi. Doktorantka nie poprzestaje na opisie zjawiska interferencji międzyjęzykowej, lecz podejmuje próbę jego wieloaspektowej analizy, łącząc perspektywę językoznawczą z glottodydaktyczną. Wkład recenzowanej rozprawy w badania nad akwizycją języka obcego polega głównie na zgromadzeniu i opracowaniu obszernego materiału empirycznego, jego konsekwentnej analizie jakościowej i ilościowej oraz sformułowaniu wniosków, które mogą stanowić punkt odniesienia zarówno dla dalszych badań naukowych, jak i dla praktyki dydaktycznej.

KONKLUZJA

Podsumowując stwierdzam, że przedłożona do oceny rozprawa doktorska Pani **mgr Anny Cetnarowskiej** pt. *Interferencja językowa w nauce języka angielskiego przez polskich studentów. Analiza błędów leksykalnych i morfosyntaktycznych* **spełnia ustawowe wymogi** stawiane rozprawom doktorskim. **Dlatego wnoszę o dopuszczenie mgr Anny Cetnarowskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.**